

ZREFORMOWANY SYSTEM NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH NA LEKTORATACH NA UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM

Rok akademicki 2002/2003 jest drugim rokiem reformy nauczania języków obcych na lektoratach na Uniwersytecie Warszawskim. Decyzja o wprowadzeniu nowego systemu w roku 2001/2002 zbiegła się w czasie z obchodami proklamowanego przez Radę Europy Europejskiego Roku Języków. Wszelkie działania podejmowane w ramach Europejskiego Roku Języków stały się okazją do podkreślenia różnorodności kulturowej i językowej Europy oraz roli kształcenia językowego jako ważnego środka wzajemnego poznania i budowania tolerancji dla różnych kultur, a także do zintensyfikowania i wzbogacenia sposobów promocji języków oraz ukazania znaczenia umiejętności językowych w procesie zatrudnienia i przepływu osób w Europie.

Deklaracja Bolońska, podpisana w 1999 roku, przewiduje utworzenie do roku 2010 europejskiej przestrzeni szkolnictwa wyższego. Tak rozpoczęty proces boloński ma na celu stworzenie odpowiednich warunków kształcenia na poziomie wyższym w Europie oraz przyczynienie się do zwiększenia mobilności studentów i nauczycieli akademickich. Oczywiście jest, że dla realizacji tego celu niezbędne jest między innymi upowszechnienie kształcenia w zakresie wielu języków obcych, zwłaszcza nauczanie i uczenie się języków dla celów akademickich.

Mając świadomość wyzwań i roli jaką szkoły wyższe muszą odegrać w jednoczącej się Europie, Europejska Rada Języków (*European Language Council*) zaproponowała przyjęcie deklaracji zatytułowanej "Kształcenie językowe w szkolnictwie wyższym - kluczowy element procesu integracji europejskiej". Autorzy projektu Deklaracji zwrócili się do władz uczelni europejskich z apelem o podjęcie prac mających na celu opracowanie i wdrożenie polityki językowej dotyczącej zarówno dydaktyki i badań naukowych, jak i strategii rozwoju całej instytucji.

W odpowiedzi na wyzwania związane z integracją europejską, a także pośrednio na wyżej wymieniony apel, w Uniwersytecie Warszawskim zainicjowano proces reformowania kształcenia językowego. Zaproponowano by kwestie kształcenia językowego studentów Uniwersytetu zostały ujęte w strategii rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego w następującej formie:

"W celu umożliwienia jak najefektywniejszego wykorzystania warunków tworzonych w ramach Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego (deklaracja Bolońska 1999), aby przyczynić się do zwiększenia mobilności studentów i nauczycieli akademickich, aby zwiększyć szanse zatrudnienia absolwentów, oraz aby umożliwić skuteczne konkutowanie na europejskim rynku pracy i funkcjonowanie w społeczeństwie wiedzy należy tworzyć odpowiednie warunki kształcenia językowego, umożliwiać zdobywanie i rozwijanie wiedzy i umiejętności interkulturowych również wykorzystując metody kształcenia zdalnego i przez całe życie (*life-long learning*) stosując nowe technologie informacyjne i komunikacyjne"

O znaczeniu kształcenia językowego na Uniwersytecie Warszawskim może świadczyć fakt, iż JM Rektor wydał w ciągu ostatniego roku trzy zarządzenia regulujące te kwestie oraz powołał pełnomocnika ds. organizacji nauczania języków obcych na UW, który w szczególności koordynuje działania podejmowane w zakresie nauczania języków obcych na UW, dba o utrzymanie i doskonalenie standardów nauczania języków obcych, zabiega o zachowanie warunków jawności, przejrzystości i porównywalności w procesie kształcenia i egzaminowania, promuje innowacyjne i kreatywne podejście do procesu kształcenia językowego, zapewnia całej społeczności akademickiej dostęp do informacji na temat lektoratów języków obcych, oraz dba o racjonalne i efektywne wykorzystanie przeznaczonych na ten cel funduszy

Istota reformy polega na aktywizowaniu nauczania języków obcych w toku studiów w Uniwersytecie Warszawskim, zapewnieniu warunków jawności i przejrzystości oraz porównywalności kryteriów i wyników nauczania w oparciu o standardy przyjęte przez Radę Europy w dokumencie pt. *"Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment"*.

W odpowiedzi na zapotrzebowanie wszystkich zainteresowanych stron, studentów, uczelni, pracodawców, zgodnie z misją Uczelni, zmierzamy do stworzenia całościowego, spójnego systemu kształcenia językowego opartego na rozpoznawalnych standardach europejskich.

System obejmuje centralną elektroniczną rejestrację studentów na zajęcia językowe, testowanie diagnostyczne on-line (na razie pilotażowa wersja systemu testów DIALANG), jednolite ramowe programy kształcenia oparte na skalach biegłości *Common European Framework of Reference for Languages*, bardzo szeroką ofertę kursów językowych

prowadzonych w sposób tradycyjny oraz zdalny (kursy przez internet), centralne jednolite egzaminy końcowe oparte na tej samej skali biegłości, oraz certyfikat kompetencji językowych w formie językowego suplementu do dyplomu ukończenia Uczelni (na wzór *Diploma Supplement* Rady Europy, Unesco i Komisji Europejskiej).

Studenci studiów dziennych i wieczorowych UW otrzymują "bon lektoratowy" opiewający na 240 godzin, umożliwiający skorzystanie z zajęć językowych oferowanych przez wszystkie jednostki zajmujące się nauczaniem języków obcych na UW oraz Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji (kursy internetowe).

System wprowadza warunki jawności i przejrzystości (obszerna informacja na papierze oraz w internecie) oraz porównywalności kryteriów i wyników, co przekłada się na jakość kształcenia, przyczynia się do opanowania umiejętności uniwersalnych (języki obce oraz posługiwanie się nowymi technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi) i zwiększenia mobilności studenckiej, poprawia szanse na zatrudnienie, przyczynia się do integracji środowiskowej i europejskiej. System wprowadzany jest we współpracy ze studentami (Tandem - uczenie się w parach, studenckie ankiety oceniające zajęcia i lektorów).

Wdrażany system kształcenia językowego na Uniwersytecie Warszawskim spełnia kryteria przewidziane w ramach europejskich programów edukacyjnych dla nowatorskich inicjatyw w nauczaniu i uczeniu się języków obcych:

1. **Cechuje go wielostronny charakter:** system uwzględnia potrzeby językowe wszystkich studentów Uniwersytetu Warszawskiego, zarówno dziennych jak i wieczorowych, zakłada czynny udział nauczycieli języków w realizacji wspólnych programów kształcenia, podkreśla wagę procesu doskonalenia nauczycieli, poprzez przyjęcie systemu certyfikacji wychodzi naprzeciw potrzebom pracodawców i studentów;
2. **Przynosi dodatkowe korzyści:** jest to pierwsze tego typu, rozwiązanie systemowe, gdzie poza dbałością o racjonalne wykorzystanie zasobów finansowych, intelektualnych oraz eksperckich całej uczelni, istotna jest integracja środowiskowa, interdyscyplinarność, wysoka jakość oferowanych kursów oraz istotny postęp ilościowy (znacznie więcej niż uprzednio języków w ofercie, w tym tych najrzadziej

używanych i nauczanych, więcej godzin nauki, większa populacja studentów objęta systemem;

3. **Wzmaga motywację** - istotnym elementem systemu jest uwzględnienie autonomicznych decyzji studenta: na podstawie dostępnej informacji na papierze i w internecie student dokonuje analizy swych autentycznych potrzeb i samodzielnie podejmuje decyzje co do udziału w danym kursie języka/języków, przez co staje się bardziej odpowiedzialnym uczestnikiem procesu dydaktycznego; nauczyciele mają swobodę w kształtowaniu zajęć, doborze materiałów dydaktycznych i stosowanych technik dydaktycznych; nauczyciele mogą proponować nowe kursy kształcące szczególne umiejętności lub umiejętności częściowe, inicjować nowatorskie, autorskie podejście do nauczania, korzystać z materiałów autentycznych;
4. **Jest oryginalny i twórczy** - system jest pionierski; cały proces kształcenia językowego na UW oparty jest na wspólnych standardach zapisanych w dokumencie Rady Europy pt.: *"Common European Framework of reference for Languages: learning, teaching, assessment"*. Przyjęcie wspólnych standardów nie petryfikuje systemu - jest on dalej elastyczny i otwarty zwłaszcza na nowe formy kształcenia z wykorzystaniem nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (stanowiące część oferty kursy języka angielskiego przez internet)
5. **Cechuje go wymiar europejski** - *"Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment"*, jako podstawa systemu oraz zainicjowany przez środowisko studentów Tandem learning - system wykorzystania przebywających na UW native speakers, stypendystów programów europejskich i międzynarodowych i zagranicznych wykładowców, do uczenia się języka w parach, wykorzystanie rzeczywistej luki informacyjnej, którego celem jest poznawanie i dążenie do rozumienia nowych kultur poprzez naukę języka;
6. **Pozwala na transfer** - przyjęcie wspólnych, rozpoznawalnych standardów i uznawalnego systemu certyfikacji jest nie tylko niezbędne na poziomie szkolnictwa wyższego w ramach jednej instytucji, ale w skali całego kraju. System ten można stosunkowo łatwo upowszechnić zwłaszcza, że oparty jest na standardach europejskich.

W czerwcu 2002 złożono wniosek o przyznanie Uniwersytetowi Warszawskiemu certyfikatu "European Label" Komisarza Unii Europejskiej ds. Edukacji i Kultury za opracowanie i wdrożenie projektu pod nazwą "Zreformowany system nauczania języków obcych na lektoratach w Uniwersytecie Warszawskim - Integracja".

